

Boekbespreking.

zoon blijkt te gelooven) met klem van argumenten aangetoond, met gloed van beweringen verdedigd had, zeker zijn geweest van een minstens even goede ontvangst als nu, naar ik vernam, aan het „te lange” werk des zeer geleerden Jonkheers M. F. v. L. ten deel viel? . . . Ik ben er zeker van, maar . . . maar . . . stonden de zaken niet feitelijk eenigszins anders dan men geneigd was aan te nemen bij de liefhebbende nakomelingschap des vruchtbaren en populairen schrijvers? Ontbrak het niet een beetje aan die klem en deugdelijkheid van „argumenten”, en bestond wel ergens die gloed van overtuiging waaraan een schitterend beweringsvuurwerk had kunnen worden ontstoken?

Och, wij weten het toch eigenlijk allemaal wel, tachtigers of niet-tachtigers, Jacob van Lennep is een in vele opzichten zeer aantrekkelijke figuur in onze letteren geweest, en een die zijn ongeëvenaarde populariteit tenvolle verdiende. Ook net een man om populair te zijn, zelfs bij de velen die hij voor 't lapje hield. Inderdaad een alleraardigste man, even zwierig en beminnelijk, vrij en los, als de meeste zijner tijd- en landgenooten stijf en stug, benepen en „zugeknöpft” waren. Geestig als waarlijk maar zeer weinigen in dit land, handig als in 't geheel niemand anders misschien. Een geboren verteller, geenszins zonder dichtelijkheid, en daarbij van een werkkraft, een levendige vlugheid, een nimmer falend meesterschap over zijne vermogens, waarover men, bij 't lezen van deze zijn geschiedenis, opnieuw versteld staat. Jhr. Dr. M. F. v. L., die o. a. Van Deysse's woorden over den Ferdinand Huyck citeert, weet dus zelf hoe een der voornaamste „tachtigers” over dit geestige en levendige boek oordeelde („in zijn soort uitstekend werk”). Doch wat wij tevens allen nu wel ongeveer begrepen hebben, is dat zijn artistiek geweten den schrijver van „De Roos van Dekema” zelden benauwde oogenblikken placht te bezorgen. Zelf heeft hij, zij het dan schertsend, bekend, zijn litterair leven lang van roof en diefstal bestaan te hebben. Dat hij geen inventieven geest, geen echte genialiteit bezat wist wel niemand beter dan hij. Met een wonderlijk gemak, ja zelfs met gratie, wist hij al het elders

gevondene aan te wenden, te adapteeren, er uit te halen wat er inzat, en zeker is ook dat alles onder zijn vlugge behandeling, door de scherpte en de fijnheid van zijn tintelenden geest, een eigen cachet ontving. Dit duidt op waarlijk niet geringe gaven, maar van oorspronkelijkheid kan men toch eigenlijk in zoo'n geval niet spreken, zoo min als van genialiteit of grootheid. Hij zelf maakte het zich trouwens nimmer moeilijk met deze dingen en zou hartelijk uitgelachen hebben wie hem met zulke hoogdravende epitheta zou zijn aan boord gekomen. Gaf hij geen duidelijke bewijzen den schrijver van Max Havelaar als zijn meerdere te eeren? Ja, de studentkooze hulde van den jongen De Génestet was hem welkom, vooral daar deze gesteld was in den halfschertsenden, joyeusen toon die hem zelf zoo eigen en zoo dierbaar was. Nooit nam hij zich geheel-en-al au sérieux, zichzelf noch zijn kunstenaarschap. Krijgt men niet vaak genoeg den indruk, alsof hij ook met zijn eigen romanhelden, zijn eigen intriges, een lief loopje neemt? Neen, neen, men zal er niet meer in slagen ons iets anders wijs te maken: om een groot schrijver te worden ontbrak Van Lennep in de eerste plaats de ernst, de diepe kunstenaars-ernst, zonder welke niets waarlijk groots ontstaat. Een dilettant kan men hem moeilijk heeten, want hij kende zijn vak, juist het zoogenaamd technische ervan, de foeven en knepen, ter dege; toch, was hij niet vooral een rijke aristocraat, een in alle opzichten door het lot begunstigde, die spelen kon, met het leven zoowel als met de wetenschap, de politiek, de kunst, en die dat dan ook deed, op ruime schaal deed, dapper, hoog en openlijk? Inderdaad, de joyeuse vrijmoedigheid waarmee deze hooggeplaatste ten aanschouwe van heel Nederland zijn geestige zelf heeft durven uitleven, waarmee hij zich gaf, zonder terughouding, soms zelfs met een wel wat piasserige komische kracht —, de takt waarmee hij desondanks zijn hooge positie te handhaven en een der voornaamste gentlemen van zijn land te blijven wist — men kan er niet met genoeg bewonderende erkenning en hartelijke toejuiching over denken en spreken, en Jhr. Dr. M. F., zijn klein-